

بی رویا نگاهی نو و جسورانه

درس اول کلاس فیلم‌سازی را نیم‌موخته است زیرا فیلم «بی رویا» همانی است که مخاطب در خلال تماشای فیلم دریافته است نه آن چیزی که به صورت ناگهانی در تیتراژ و در قالب چند خط به مخاطب داده می‌شود تا ذهنیت او را به هم بریزد و دیدگاهش را نسبت به آنچه دیده است تغییر دهد. این تلاش مذبحانه‌ای است که هرگز برای مخاطب پذیرفتنی نیست.

در واقع اگر مخاطب آن مفهوم و هدفی را که فیلم‌ساز در پس ذهن خود از ساخت فیلم داشته را دریافت نکرده، ضعف و مشکل از جانب سازنده اثر است نه مخاطب که از او گله‌مند باشد. فیلم‌ساز با سراسیمگی و در پایان‌بندی فیلم به‌طور مستقیم، هدفش از ساخت فیلم را عنوان می‌کند و به مخاطب می‌گوید اگر در کل فیلم متوجه بیماری شخصیت اصلی نشدید، من به شما می‌گویم که او بیمار است! این اقدام فیلم‌ساز در اولین اثرش نوعی خودکشی هنری و عدم درک او از موقعیت و تئوری فیلم‌سازی بی‌شک بزرگ‌ترین ضعف علمی «آرین وزیر دفتری» است. با چنین رویکردی قطعاً این فیلم‌ساز قادر به ساخت آثار درخور توجهی در پرونده کاری‌اش نیز نخواهد شد.

نگاه‌نو کارگردان

اما اگر از وجه دیگر به فیلم «بی رویا» و داستان آن بنگریم و آنچه فیلم‌ساز در تیتراژ پایانی بر آن تأکید کرده است را در نظر بگیریم در تحلیل موضوع و شخصیت‌پردازی‌های آن باید گفت موضوع فیلم به دور از شخصیت‌پردازی و سناریو آن، نگاه نو و جسورانه‌ای در سینمای ایران محسوب می‌شود. داستان زنی که از روی استیصال از خانه می‌گریزد و خود را به فراموشی می‌زند تا وارد خانواده دیگری شده و با توطئه‌ای خود را به‌عنوان زن خانواده تثبیت می‌کند و زندگی جدیدی را با حذف همسر اصلی ایجاد کند.

به‌طور قطع از شخصیت‌پردازی که خود را «زیبا» معرفی می‌کند، به دلیل نوع روایت و فراموشی او در داستان اطلاعات چندانی در دست نیست. پس مخاطب نیز درباره او همان میزان اطلاعات دارد که دیگر شخصیت‌های فیلم «بی رویا» دارند. بیننده این اطلاعات را هم به‌مرور و در جریان پیش‌رفت داستان کسب می‌کند. این یعنی هیچ، زیرا تمامی اطلاعات او ساختگی و جعلی است البته تا سکانس پایانی که اطلاعات اشتباه به دلایل مصلحت‌اندیشی توسط کارگردان به فیلم وارد می‌شود؛ اما با چنین رویکردی و این پیش‌فرض می‌توان نبود اطلاعات شخصیت «زیبا» را پذیرفت. نقطه عطف داستان او و فیلم تغییر جایگاه شخصیت‌های زن قصه است. اتفاقی که بسیار نرم با دزدیده شدن خصوصیات رفتاری رویا توسط زیبا

مهدی قنبر | منتقد سینما

نخستین ساخته بلند «آرین وزیر دفتری» فیلمی است که بی‌شک در پرونده کاری این فیلم‌ساز اثری با سوزهای نو، جسورانه و درخور توجه دارد که می‌تواند شروع خوبی در ارائه قابلیت‌های فیلم‌سازی این کارگردان نوظهور باشد مشروط به آنکه فیلم «بی رویا» در شخصیت‌پردازی، روایت و جمع‌بندی داستان نیز به همان میزان جسورانه، ادامه و به پایان می‌رسید؛ اما فیلم‌ساز نتوانست جسارت در پرداخت چنین سوزی نوینی با شجاعت در قصه‌پردازی کار را به پایان برساند.

این فیلم مدعی است اثری روان‌شناختی است و داستان یک بیمار اسکیزوفرنی را به نمایش می‌گذارد اما اثر فوق‌بیشتر داستانی معمایی و اجتماعی دارد تا فیلمی روان‌شناختی که کارگردان به دلایل خاص از جمله دریافت مجوز اکران به آن تن داده است. اما همین نیاز فیلم او را در مسیر نابودی قرارداده و نوعی خودکشی فیلم‌ساز را در گام اول فیلم‌سازی‌اش رقم زده است.

اولین درس فیلم‌سازی

هدف اصلی در عرصه هنرهای دراماتیک از جمله نمایش

فیلم‌ساز با سراسیمگی و در پایان‌بندی

فیلم به‌طور مستقیم، هدفش از ساخت فیلم را

عنوان می‌کند و به مخاطب می‌گوید اگر در کل

فیلم متوجه بیماری شخصیت اصلی نشدید، من

به شما می‌گویم که او بیمار است

و نیز فیلم‌سازی، خروج از مستقیم‌گویی است. به عبارت دیگر باید اثر به‌تنهایی و با ابزار درام و قابلیت‌های دراماتیک فیلم بتواند حرف فیلم‌ساز را به مخاطبش منتقل کرده و نمایش دهد. از همین رو است که می‌گویند زمانی که فیلم‌ساز فیلمی را می‌سازد دیگر می‌میرد و باید اثر او بتواند حرف‌های او را بزند. پس دیگر نباید فیلم‌ساز خود را به اثرش سنجاق کند و ناگفته‌ها و اتفاقات ناهم‌فهم فیلم را به مخاطب بازگو و منظورش را به آن‌ها انتقال دهد. این نخستین آموزه و قدم اول هنرهای دراماتیک است.

اما گویا «آرین وزیر دفتری» پس از چند فیلم کوتاه هنوز